

Cytowska, Ewa

"Bibliografia prasy 'Solidarności' 28 VIII 1980-12 XII 1981", Adam Konderak, Lublin 1990 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 31/2, 119-120

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Korzyść z ukazania się obu książek odniosą przede wszystkim młodzi czytelnicy „Tygodnika”, dla których stanowią one szansę poznania jego korzeni, ludzi i tej szczególnej aury towarzyszącej piśmiennictwu w czasach, gdy ukazywał się w Polsce rządzonej przez komunistów. Mało jest w historii polskiego piśmiennictwa tytułów pism, które doczekały się książek dokumentujących ich znaczenie i dokonania. Mamy tu zatem do czynienia z kolejnym wyróżnikiem tego szczególnego tygodnika, mogącego się szczycić nie tylko wzbudzającym szacunek wiekiem i sławą bezkompromisowej postawy, ale także coraz pokazniejszą i – co warto podkreślić – poświęcaną mu za życia literaturą.

Rafał Habielski

Adam Konderak, *Bibliografia prasy „Solidarności” 28 VIII 1980 – 12 XII 1981*, Lublin 1990, ss. 156, Oficyna Wydawnicza Fundacji Solidarności Regionu Środkowowschodniego.

Praca Adama Konderaka jest kolejną bibliografią rejestrującą fenomen wydawniczy lat 80. Omawiana bibliografia ujmuje okres zawarty między sierpniem 1980 r. a grudniem 1981 r. Znalazły się tu pisma NSZZ „Solidarność”, NSZZ RI „Solidarność”, NZZS oraz Niezależnego Ruchu Harcerskiego. Poza spisem pozostała natomiast prasa niezależna powstała wcześniej i oparta na innych tradycjach, mimo iż wywarła ona wpływ na powstanie samej „Solidarności”.

Bibliografia A. Konderaka wymienia 425 tytułów, co stanowi, jak ocenia autor, około jednej trzeciej istniejących wówczas tytułów czasopism. Stosunkowo skromna lista spisu wynika – z dyskusyjnej – a przyjętej przez niego metody autopsji. W odróżnieniu od Józefy Kamińskiej [W. W. Chojnackich] *Bibliografii publikacji podziemnych w Polsce 13 XII 1981 – VI 1986 roku*¹, Konderak całkowicie zrezygnował ze źródeł pośrednich lub wtórnych, w ten sposób świadomie uszczuplając liczbę uwzględnionych w bibliografii pozycji. Tę decyzję autora tłumaczy brak rzetelnych i wiarygodnych opracowań, często nie spełniających warunków stawianych przed tego rodzaju spisami i wykazami.

Główne poszukiwania tytułów prasy przyjętego okresu przeprowadzone zostały przede wszystkim w zbiorach prywatnych. Szczególnie przydatną okazała się kolekcja lubelskiego zbieracza Zygmunta Kozickiego. Zasoby bibliotek – jak uważa autor pracy – były mniej atrakcyjne dla kwerendy, bowiem po delegalizacji „Solidarności” 13 XII 1981 r. zaniechano uwidaczniania tytułów prasy stanowiącej już druk nielegalny. Nie wiemy jednak czy i jakie zbiory biblioteczne objęte zostały kwerendą.

Bogatymi składnikami czasopism niezależnych z lat 1976–1981 są: Biblioteka Jagiellońska w Krakowie (386 pozycji), Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu².

Warte uwagi są archiwa poszczególnych regionów „Solidarności”, których zbiory po 13 XII 1981 r. w pełnym komplecie dostały się w ręce Służby Bezpieczeństwa. Stąd największą i najpełniejszą kolekcję tych właśnie wydawnictw posiada archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a oparta na tych zbiorach kwerenda dałaby rezultaty najbardziej zadowolające.

Z zawartego w indeksie zestawienia rysuje się wydawnicza mapa prasy „Solidarności”. Wynika z niej, iż wiodącym ośrodkiem wydawniczym była Warszawa (49), a następnie Lublin (41), Gdańsk (36), Kraków (28), Wrocław (25), Katowice (21), Poznań (19). Przypuszczać można, iż uzupełnienia i bardziej kompletne przedstawienie spisu pism tego okresu spowoduje przesunięcia w zarysowanej geografii wydawniczej. Czołowa pozycja Lublina (autor zna najbardziej miejscowe wydawnictwa) ulegnie zapewne zmianie. Zmianom ulegną również opisy bibliograficzne.

¹ J. Kamińska [Władysław i Wojciech Chojnacy], *Bibliografia publikacji podziemnych 13 XII 1981 – VI 1986 r.*, Paryż 1988.

² *Tamże*, s. 8.

Zapowiadane nowe wydanie *Bibliografii* przyniesie – jak pisze autor – usunięcie usterek, pozwoli ten fenomen uczynić przedmiotem badań. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na opis tych samych tytułów zamieszczonych w bibliografiach J. Kamińskiej i A. Konderaka. Są to m.in. „Post factum” (poz. 846 w bibliografii J. Kamińskiej i poz. 222 A. Konderaka), „Biuletyn Informacyjny NSZZ „Solidarność” Regionu Środkowowschodniego (poz. 118 J. Kamińska i poz. 39 u A. Konderaka). To zestawienie jest interesujące nie tylko dla porównania i oceny wartości opisu, ale i wskazania wspólnoty idei i materii, nad którą pracowali, wreszcie całokształtu obrazu prasy polskiej lat 80.

Ewa Cytowska